

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Ali naj se na Dolenjskem še prideluje rudeče vino?

Bliža se trgatev, ki obljublja biti dobra in umestno je, da se nekoliko pomenimo o napravi vina. Pri nas na Dolenjskem napravljalo se je v prejšnjih dobrih časih in napravlja se še dandanašnji največ rudečega vina, katerega navadno nazivljamo „čviček.“ No, napravo rudečega vina hočejo nekateri zavreči, češ: V naprednih vinorodnih deželah napravlja se dandanašnji le bela in črna vina, ne pa tudi rudeča in zato naj bi se naprava rudečega vina na Dolenjskem in Štajerskem odpravila. Res je, da na Nemškem, Francoskem, Ogerskem, Italjanskem, toraj v najbolj slovečih vinorodnih deželah napravljajo dandanes le bela in črna vina, dasiravno se je nekdanj povsod tam gotovo v pretežni meri rudeča vina napravljalo. Da je bilo tako, dokazujejo najstarejše slike, najstarejše osobito latinske pesmi, katere vino opevajo. Svatba v Kani Galileji, zadnja večerja in druge slike, katere najstarejše gostije predstavljajo, nam kažejo v kozarcih rudeče vino. In najstarejše latinske vino opevajoče pesmi poznajo le vinum rubidum, ne pa vinum luteum ali album. Da se je prešlo s časom na napravo le belega in črnega vina v teh in sploh zelo po vseh vinorodnih deželah, sam Bog vé, kako je do tega prišlo.

No s tem, da se dandanašnji v najpoglavitejših vinorodnih deželah samo bela in črna vina napravlja, pa ni še nikakor rečeno, da naj bi se nikjer več v nobeni vinorodni deželi tudi rudeča vina ne napravljalo. Saj vidimo krasne izjeme. Francoz sme pred vsem na svoja izborna vina ponosen biti, osobito na svoj „bordeaux“ in svoj „champagner“, in vendar napravlja i on še rudeče vino in še celo „champagner rose.“ Štajerci pridelujejo najfinejša bela vina, pa vendar se nahaja i tam rudeče vino, „Stainzer Schilcher“ imenovano. Kjer je kako blago gotovih lastnosti cenjeno, kjer se to blago išče, in vsled tega tudi dobro plačuje, bilo bi pač kar naravnost nespametno, upirati se napravi istega. No in tako blago gotovih cenjenih lastnosti, namreč kaj prijetne kisline, ne preobilnega alkohola, prijetne vonjave je ravno naše dolenjsko rudeče vino, je naš dolenjski čviček.

Ne le da ga mi Dolenjci najrajši pijemo, pijejo ga tudi, da je le pristen, kaj radi Ljubljancanje, Gorenjci, Korošci.

Napravo rudečega vina na Dolenjskem popolnoma opustiti, ter z napravo belega in črnega nadomestiti ga,

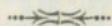
ni umestno. Samo o sebi razumno je, da moramo dolenjski vinogradniki zato skrbeti, da se naše rudeče vino, da se naš „čviček“ kot tak kolikor mogoče zboljša. No in zato je tudi že skrbjeno. Najhujša šiba, katera je zamogla naše vinogradstvo zadeti, trtna uš je tista, katera je zboljšanje uvedla. Vsled trtne uši prenavlja se dandanes dolenjske vinograde, in pri tem uvaža se nove finejše vrste trt, in naš čviček postaja finejši. Opustitev pridelovanja rudečega vina na Dolenjskem ni torej nikakor opravičena.

Kako je oviniti nov vinski sod.

Vsak nov vinski sod se mora oviniti, predno se vprvič z vinom napolni. Prav po domače rečeno, se mora nov sod zažmahati, prej ko se vprvič napolni z vinom. Ako se namreč v nov sod, bodisi hrastov ali pa kostanjev, vino natoči, ne da bi se ga prej pravilno ovinilo, zadobi vino neprijeten trd okus, neprijetno rujava barvo in neki, sicer prijeten, toda vinu tuj duh po takozvani vaniliji. Ovinuje se lahko nove vinske sode na več načinov. Najnavadnejši, katerega se dandanašnji priporoča, je ovinjenje s pomočjo sode. — Po tem načinu naj se vzame primerna množina vrele vode, kateri se doda toliko sode (potošeljna), da je pride na hektoliter 2 kilograma. Ko se soda v vreli vodi popolnoma razstopi, vlije se previdno v sod, katerega je potem pri prav rahlo zabiti véhi toliko časa kotati, da pride celo notranje površje sode v prav obilo dotiko s sodino raztopino. Konečno postavi se sod še za nekaj časa na prvo, potem na drugo dno. Ko je voda popolnoma ohlajena, se spravi iz sode, sod pa še z vrelim kalnim vinom ali pa z vrelimi drožemi izkota ter naposled s čisto mrzlo vodo prav fino izpere. Ta način ovinjenja novih sodov se dandanes močno priporoča, vendar ni najboljši. To pa zato, ker zadobi vanj vprvič natočeno vino, kakor že povedano, neki, sicer jako prijeten duh po vaniliji, kateri pa v vino ne spada, ker mu je tuj. Veliko bolj se priporoča ovinjenje novih vinskih sodov s pomočjo živega apna. Pri tem načinu ovinjenja ne zadobi v tak sod natočeno vino nikake nepovoljne lastnosti. Postopa se pa tako-le:

Ako le mogoče, naj se nov sod kake 3 do 4 mesece pred porabo najprvo s čisto vodo napolni, katero se potem vsakih 14 dni iz sode iztoči ter z novo nadomesti. Po preteku tega časa ali pa, ako ni bilo mogoče sod z vodo tako izlužiti, naj se ovini sod s pomočjo živega apna takole: Na vsak hektoliter vsebine naj se vzame eno veliko perišče živega apna, katero se ali pri vratih ali pa zgoraj pri véhi v sod spravi.

Ko je apno v sodu, položi se ob dveh straneh vehine luknje ali dve poleni ali pa štiri kamne tako na sod, da se na nje lahko lij tako položi, da ne pade dol in da njegova cev (klava) v vehino luknjo ne seže, ampak da je za kaka dva prsta od iste oddaljena. To poslednje je velike važnosti, zato naj se pazljivo izvršuje, ker sicer je mogoče, da se pripeti velika nesreča. V lij zlije se potem vrele vode toliko, da spremeni živo apno v gosti belež. Je vsa vrela voda v sodu, zamaši se vehino luknjo prav na rahlo z vého ali pa še najboljšo s snopičem trdno zvezane slame, in sod se potem počasi in prav previdno po dvorišču valja. Ako vrže sopar vého ali slamnati snopič iz vehine luknje, ga je pobrati in vébino luknjo z nova prav na rahlo zatakiniti. Konečno postavi se sod za nekoliko časa, recimo za kake pol ure na jedno, potem na drugo dno, kar je večkrat ponoviti. Drugi dan spravi se belež iz soda, sod pa je izprati s čisto in mrzlo vodo do čistega. V tako pripravljen sod se zamore mlado vino ali mošt brez vsake skrbi natočiti. Še boljše pa je, in to posebno v tem slučaju, ako se misli vanj že staro vino natočiti, ako se ž njim dalje še takole ravna: Zavre se kalnega vina ali drožij, s katerimi se sod dobro izkota ter konecno s čisto vodo izpere, ali se pa zavre v kotlu prav dobrih pokipelih tropin (tropa), s katerimi se sod izkota in potem še s čisto mrzlo vodo popolnoma izpere. V tako ovinjenem novem sodu ne bo zadobilo vino nikoli najmanjšega neprijetnega duha ali okusa, in naj bode ono tudi že staro in popolnoma razvito. — Da je treba tudi stare, že rabljene sode z nova oviniti, ako so znotraj plesnivi ali „bomfasti“ kakor pravimo, razume se samo po sebi. In ravno z živim apnom in s tropinami, kakor tukaj popisano, se dá to najbolj izvršiti.

Politični pregled.

Državni zbor bo sklican najbrže 26. septembra.

Dva ministra odstopila. Naučni minister Hartel in trgovinski minister Call sta odstopila, odlikovana od cesarja. Nova ministra še nista imenovana. Začasno vodstvo naučnega ministerstva je prevzel dr. Rihard baron Bienenrth, ono trgovskega ministerstva pa grof Leopold Auersperg. Baron Gautsch je to povzročil, ker hoče dosedanje uradniško ministerstvo polagoma spremeniti v parlamentarno, kojega člani bodo vzeti izmed poslancev.

Stalni obrtni odsek še zboruje in se posvetuje o stvarih, jako važnih za obrtni stan. Da bi le ti predlogi prodrli v obeh zbornicah, bi bilo potem veliko boljše za obrtnike.

Ogrski ministrski predsednik Fejervary, pri Ogrih skrajno nepriljubljen, je moral odstopiti. Cesar ni zadovoljen z načinom, po katerem hoče napraviti mir in red na Ogrskem, vlada pa se brani dati splošno in enako volilno pravico, s katero je minister hotel potolažiti Ogre in vladi pomagati na noge.

Na Balkanu Turčija ne da miru slovanskim narodom in ga ne da, ker mirno pripušča, da Arnavti prav po nadolžnem morijo na stotine Srbov in Bolgarov, a tudi neznačajni Grki si omadežujejo roke s krščansko krvjo. Sramota je za naše 20. stoletje, ki se kar cedi

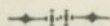
besed prosvete, človekoljubnosti in bratstva, da tako mirno gleda te zares turške in nečloveške razmere. O da so tam doli kakemu Nemcu ali židu skrivili samo las, že zdavnaj bi bila vojska! Pa še kakšna! A Slovan in kristjan — molči in trpi! To je moderna evropska omika, ki se bo pa svoj čas krvavo zmaščevala nad Turčijo in vso Evropo. Kdaj dojde in odkod rešenik balkanskim Slovanom? Sicer se dela Avstrija, kakor bi ji bilo kaj na tem, ker pripravlja ob turški meji obilne zaloge vojnih potrebščin, a kaj bo iz tega, se z gotovostjo ne more reči.

Nemški cesar je čedalje bolj iz sebe. Miljone in milijone so zabili v naselbine v nemški vzhodni Afriki, a še le sedaj so prišle zanesljive vesti, da imajo Nemci tam vedno le izgubo tako na vojaki, kateri proti vstašem ne morejo ničesar opraviti, kakor tudi na denarjih, katerih so že na milijone brezplodno vtekli v te pokrajine.

Japonci in Rusi so sklenili mir dne 29. m. m. To je najvažnejše poročilo iz širokega sveta. Rusi so izjavili, da Rusija noče plačati nobene vojne odškodnine, da v zadevi otoka Sahalina ne sprejme vseh japonskih predlogov, da ne izroči Japonski ruskih ladij, ki se nahajajo v kitajskih pristaniščih, in noče omejiti moči ruskega brodovja v Vzhodnji Aziji. In Japonci so se udali. Za mir so vplivale tudi velevlasti, da Japan po sklepu miru prizna za velevlad in da ustanove v Tokio svoja poslaništva. Sahalin se bo predelil pri petdeseti stopinji zemske širine, ki gre ravno skozi sredino Sahalina. Natančnejše meje bode določila mirovna pogodba. Japonska ne dobi nič denarja, pač pa dobi povrnjene vse resnične stroške, ki jih je imela z ruskimi vjetniki. Mirovni pogoji so tile: 1. Koreja je popolnoma pod japonsko nadoblastjo. 2. Glede Mandžurije se je sklenilo, da jo zapuste ruski in japonski vojaki. 3. Port Artur, Daljni, Kvantun dobe Japonci. 4. Po preteku 18 mesecev preide Mandžurija v kitajsko upravo. 5. Japonska prevzame v Port Arturju in Daljnem, ne da bi zato odškodovala Rusijo, vse mornariške in vojaške naprave. 6. Japonska dobi pravico ribarjenja ob sibirski obali. 7. Rusija plača dejanske stroške za preskrbo ruskih vjetnikov. — Zato bo plačala vsoto 50 do 60 milijonov rubljev. — Tako je končana strašna vojska, ki je skoro celih 19 mesecev divjala na Daljnem Vzhodu, oslabila rusko vlemoč in uvrstila Japonsko med prve vlasti v Aziji. Nešteto človeških življenj je zahtevala ta vojska, povzročila neznosno gorjé, v zgodovini človeštva pa je velikega pomena: povzdignila mongolsko pleme, katero ima sedaj v vzhodni Aziji prvo besedo in osvobodila rusko ljudstvo jarma samodržstva.

Rusija bo sedaj lažje posvetila vse svoje moči notranjim zadevam, kar je zelo potrebno. Po mnogih mestih se ponavljajo nemiri, posebno pa je bilo zadnje dni hudo ob Kaspiškem morju, koder so rogovileži razdrli mnogo bivališč, pobili veliko ljudij, ter zažgali velike petrolejske vrelce. Samo trgovina bo trpela škode par tisoč milijonov.

Z mirom Japonci niso zadovoljni in so imeli pravi punt doma, ki so ga udušili le s silo.

LISTEK.

V r b a.

Prosto poslovenjeno.

Mladi Peter je stal na travniku za očetovim mlinom. Bila je še zgodnja pomlad, in tudi on sam je bil še jako mlad. V roki je držal vejico vrbe. Urezal si jo je bil pred par minutami ob potoku. Kar zasliši ropotanje voza po cesti. Močilnikar se je peljal mimo. Peter je postal čudno nemiren in vtaknil je vejico globoko v zemljo.

Še je držal v roki vršiček vejice in gledal za Agato. Oče jo je peljal v samostan, daleč daleč tam nekje za hribi, da bi se tam navzela omike in olike. Strašno hudo je bilo mlademu Petru pri srcu. Ker je bil še tako mlad, je lahko jokaj, in jokaj je pošteno. Pozabil pa je na vrbo.

Vejica pa se je ukoreninila, pognala, ozelenela. Mlada vrba tu ni bila nikomur na potu, in zato jo je oče pustil rasti. Dejal je, da se bo sčasoma razrastla v drevo. Oče je že vedel, kako je to, in Peter mu je verjel.

Peter je ljubil mlado vrbo. Pogosto je stal poleg nje, gledal tja na cesto in preko onih hribov v sinjo daljavo. Mislil je na samostan, čeprav ni vedel, kaj je to, mislil je na lepo deklico, ki sedi tam pri knjigah ter je od dne do dne modrejša in pobožnejša, a on je ostal in ostane neumni, neotesani Peter, ki ni vedel družega, kakor da mu je vselej tesno pri srcu, kadar misli na samostan in na ono deklico v njem.

Prešli ste dve leti, in prišla je nazaj. Sedemnajst let je imela, devetnajst Peter.

Spočetka jo je gledal kakor kako tujko. Če jo je srečal, ga je kar peklo srce, a ta ogenj mu je bil neprijeten, težil in dušil ga je ta plamen. Zdelo se mu je, da ni več za med kmete in med te vaške hišice, in zato tudi ni več pripravna zanj. Kadar je bil sam, se je kregal ž njo in se ji odrekel spet in spet. Pa samo zato, ker je bila bolj olikana in izobražena nego on. Včasih se je hudoyal nad vsem, kar je bilo in fino, potem je pa spet na tistem proklinjal vse robato in neotesano. Vsa njena obleka mu je bila prelepa, a vsa njegova, tudi praznična, pregrda. In ko se je tako razjezil nad njo in dejal sam pri sebi, da ni zanj in da je ne mara, je šel dol po cesti in slučajno mimo Močilnikarjeve hiše, pa se je slučajno ozrl in pogledal, ali ni morebiti pri oknu ali pa na vrtu.

Tako se mu je godilo celo pomlad. Često je bil kar sam iz sebe. Pa je prišel kresni večer. Kresovi so goreli in žareli vsepovsod na okrog po gričih in hribih. Ljudje iz vasi pa so prišli na travnik za mlinom Petrovega očeta in so prinesli raket in žabic in družega umetnega ognja. Zakurili so velik kres.

Kmalu je bilo vse veselo in razčiljeno. Tudi Močilnikar in Agata sta prišla. Kres je gorel prav na nasprotnem koncu, kjer je bila zasejana mlada vrba. Krog kresa so stali ljudje v velikem polkrogu. Le Agata se je sprehajala semintja. Pri-druži se ji Peter in ji prijazno reče, da bi ji rad nekaj pokazal.

In povedel jo je k mladi vrbi. Sapa mu je zastajala in besede so se mu klale, ko je nerodno pripovedoval, kedaj da je zasadil drevesce, in da je vedno mislil nanjo, kadar jo je videl. In videl jo je vsaj po enkrat na dan!

Toplo je bilo in večer nekako mehak, prijeten vonj se je širil nad okolico. Veselo so poskakovali plameni kresa in prasketali, in ž njimi je kakor za stavo skakala vaška otročad ter kričala. Sedaj pa sedaj se je z glasnim sikanjem vzdignila raketa, kričanje je ponehalo, krepko je počila raketa, in kvišku obrnjene oči so videle le še par nizdoli padajočih iskric.

Agata je sanjavo gledala vrbo, potem pogledala Petra. Prijazen je bil nje pogled, a da bi bila Petra razumela, se ji ni bralo iz oči.

Kar zgrabi Peter nje roko in v pretrganih stavkih reče:

„Veš zakaj? Zato — ker — sem ti tako dober — Agata — tako zelo dober — in ko pridem — od vojakov — boš moja žena — če boš hotela —“.

Plašna, skromna, priprosta deklica se ustraši. Izviije se mu in pravi:

„Peter — Peter — ne — kaj tacega — jaz — jaz — to ni prav od tebe!“

In vrnila se je k ognju. Peter pa se je zdel samemu sebi kakor hudodelnik, ki se je hitro lotil svojega dela, a so ga ravno tako hitro zasačili. Nem je obstal in ni vedel, kaj je storil, niti kaj se mu je zgodilo. Polagoma pa se je zavedel in polasti se ga grozna jeza.

Srdito zgrabi mlado vrbo. Izruval jo bo, pa nesel tja in vrge v ogenj, da bo ona videla in vedela.

Pa vrba je bila pognala močne korenine in se ni dala izruvati. Osramočen se je splazil daleč proč in sedel v travo. Sele, ko so odšli vsi ljudje, se je napotil domu. In obsedel je na stopnjicah pred mlinom. Tam na desni je žarelo nekaj ogilja kakor kresnice, na levi je stala vrba, videl je ni, a vedel je, kje je, tam v vasi pa so ugašale luči druga za drugo. Sam je bil in zazeblu ga je v kresni noči. (Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Spremembe pri čč. duhovščini:) Premeščeni so gg. kaplanje: Karol Čerin iz Kostanjevice v Škofjo Loko, Bertold Bartel iz Stare cerkve pri Kočevju v Kostanjevico in Anton Jerič k sv. Duhu.

(Umrli je) 31. m. m. po kratki bolezni v bolnici Usmiljenih bratov četrtišolec Lavoslav Ropas, sin g. Lavoslava Ropasa, tajnika mestne hranilnice in predsednika „Dolenjskega pevskega društva“. Obilna vdeležba pri pogrebu je bila gotovo v tolažbo globoko užaljenim starišem.

(Umrli) je dne 10. septembra t. l. gospa Alojzija Delhunija, hišna posestnica v Rudolfovem. Časten pogreb dne 12. t. m. je kazal o splošnem spoštovanju, ki ga je blaga ranjca uživala. N. v. m. p.!

(Novomeški akademiki) priredé na korist podpornim društvom za slovenske visokošolce v soboto 16. septembra 1905 v prostorih „Narodnega doma“ veselico. Sodelujejo rodoljubne dame in gospodje. Cena sedežem: I.—IV. vrsta 2 K; ostali sedeži K 1 40; stojišče 1 K; gg. dijaki 50 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Začetek ob polu 8. uri zvečer. Vstopnice za sedeže prodaja iz prijaznosti g. Josip Morauc 14, 15. in 16. septembra. Želi se, da se vstopnice opremijo z narodnim kolkom. Vspored. I. 1. Lajovic: „Vodica čista se vila...“ Peteroglasen mešan zbor. 2. St. Mokranjac: Srbske narodne pesmi s Kosova. Osmi šopek. — Mešan zbor. 3. Mendelsohn-Bartholdy: Koncert za vijolino v E-molu s spremljanjem klavirja. II. Mož vdovice, veseloigra v enem dejanju. Spisali Aleksander Dumas (oče), Anicet Bourgeois in Durieu. Osebe: Gospod Pavel pl. Bolkonski. Gospa Ada pl. Bolkonska. Pavla, njena nečakinja. Leon Meden, Pavlin ženin. Helena, sobarica. Emerencij, sluga. III. Ples.

(Mestna hranilnica) v Novem mestu. V mesecu avgustu 1905 je 226 strank vložilo 63.762 K, 270 strank vzdignilo 66.661 K 57 h, torej manj vložilo 2.899 K 57 h. 8 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 23.320 K. 184 menic se je eskomptovalo za 64.519 K. Stanje vlog 2.741.199 K 56 h. Denarni promet 321.060 K 79 h. Vseh strank je bilo 952.

(V cesar Franc Jožefovi bolnici Usmiljenih bratov) v Kandiji pri Novem mestu se je sprejelo meseca avgusta 181 bolnikov, koncem julija jih je ostalo 80, skupno število oskrbovanih tedaj 261. Od teh se je odpustilo 117 ozdravljenih, 34 zboljšanih in 17 neozdravljenih. Umrli so štirje. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom pretečenega meseca 3019. V oskrbovanju ostalo koncem avgusta 89 bolnikov.

(Kontrolnega shoda letos ne bo!) Glasom naredbe poveljništva 3. kora v Gradcu, praes. št. 1413, oziroma naredbe c. kr. poveljništva 22. divizije domobranskih krdel z dné 2. septembra t. l. št. 5.399 se v tekočem letu prigledni zbor za nedejalno moštvo vojske in domobranstva ne bo vršil. Glavni zbor za nedejalne častnike se pa vrši po navadi.

(Javni obrtni shod), katerega priredi novomeška obrtna zadruga dne 17. t. m. ob polu peti uri popoldan v Kandiji, gostilna „pri Lipi“. Na shodu bode poročal veleč. g. dr. Ignacij Žitnik, državni in deželni poslanec o spremembi obrtnega reda v permanentnem odseku. Gospod poslanec je edini slovenski zastopnik, ki zastopa naše slovenske obrtnike

v tem važnem odseku. Poteguje se zelo marljivo, da bi spremembe ne bile v škodo našim obrtnikom, ampak v korist. Sklenila je naša zadruga, da povabi na shod tudi naše trgovce, ker je tudi zanje velike važnosti ta sprememba. Dolžnost je slednjega teh, kakor tudi vseh obrtnikov, ki so v našem obližju, da pridejo na ta shod, slišali bodejo, kaj je med starim obrtnim redom in med novim koristnega. Ako jim kaj ne vgaia, potožijo naj to gospodu poslancu, kar bode drage volje uvaževal, da po svojih močeh istim tudi vstreže. G. poslanec je priredil med tem časom že več shodov v tej zadevi, ki so bili povsod dobro zastopani od obrtnikov in trgovcev. Velike važnosti je tudi ta sprememba za gostilničarje, škoda bi bilo, ako se ne bi tega shoda vdeležilo večina naših, kajti sedaj je čas, da se še lahko pomaga, a po toči zvoniti ne pomaga ničesar, to velja za vse druge obrtnike. Velevažnega trenutka naj bi nikdo ne zamudil. Obrtne zadruge načelnistvo.

(Razpis šestih deželnih ustanov) za sinove kranjskih posestnikov, kateri hočejo ustopiti v kranjsko kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu je določen do 20. septembra t. l. Opozarjajo se s tem vsi oni, ki reflektujejo na te ustanove, naj takoj uložijo svoje prošnje, da ne zamude roka.

(V Šmarjeti) na Dolenjskem otvori dne 17. t. m. gosp. Janko Karlovšek v svoji novo zidani hiši gostilno, v kateri je poskrbel tudi za prenočevanje topličarjem in potnikom, kar bodo isti gotovo z veseljem pozdravili.

(Metelkov spomenik.) V Škocijanu pri Mokronogu se je ustanovil odbor za Metelkov spomenik. Spomenik se bo vzdal na levi strani, nasproti Knobleharjevemu v župni cerkvi in bode temu sličen. V namen pokritja stroškov se uljudno naprosi vsak častilec tega velikega slovenskega učenjaka, pisatelja in dobrotnika, da blagovoli prispevati za ta spomenik. — France Metelko se je rodil 14. julija 1789 v Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem. Kot deček je prišel v šolo k oo. frančiškonom v Novo mesto in je tudi tu dovršil latinske šole. Mašnikom je bil posvečen po dovršenih študijah 11. septembra 1814. Prva njegova služba je bila v Gorjah kot kapelan. Tu je takrat dekanoval J. Škrinar, prelagatelj sv. pisma. Po naporu barona Žiga Cojza, Jerneja Kopitarja in Matevža Ravnikarja se je ustanovila 1817. l. v ljubljanskem semenišču stolica za slovenski jezik. To službo je dobil Metelko. Licealni učenci so smeli zahajati k tem predavanjem. Leta 1819 po smrti V. Vodnika je dobil še službo tolmača pri deželni vladi in je prestavljal nemške uradne ukaze in razglase v slovenščino. Leta 1818. je začel prostovoljno poučevati v slovenščini učiteljske pripravnike. Leta 1826. je izdal slovnico: *Lehrgebäude der slovenischen Sprache*. Ta slovnica je bila temeljito premišljena in je bila za one čase izvrstno delo; poznejši pisatelji so se opirali na njo. Pozneje je spisal: 1.) Abecednik za slovenske šole. 2.) Abecednik za slovensko-nemške šole. 3.) Za učitelje in učiteljske pripravnike: *Slovenische Sprachlehre*. 4.) Berilo za male šole na kmetih (l. 1834). 5.) Kot duhovnik je izdal knjigi: a) Srce, ali spoznanje in zboljšanje človeškega srca. b) Viri in izvirek vsih zveličanskih nauk (l. 1849). 6.) Sodeloval je pri prevodu sv. pisma, ki ga je oskrbel tedanji ljubljanski škof Atn. Alojzij Wolf in sicer je prevel preroka Ecehiela in Daniela v VI. zvezku (str. 382–592). Pa tudi sicer je bil literarno delaven kot pravičen ocenjevalec tedaj izišlih knjig in je sodeloval pri sestavljenju Vodnikovega slovarja, pri sestavljenju imenika krajevnih imen na Kranjskem, pri sestavljenju A. Janežič-ove slovnice itd. Ko se je l. 1849. preosnovala gimnazija, prestopil je kot učitelj v srednje šole, ostal je pa vedno še stolni kapelan. Leta 1860. je umrl in je volil 140.000 kron v ustanove na korist učencem in rokodelskim pomočnikom. — Mož, ki je toliko velikó deloval v literarno povzdigo našega slovenskega slovstva in probujo našega naroda in ki je velik del zaslužka svojega ogromnega dela kot ustanove položil domovini na altar, pač zasluži, da se ga potomci hvaležno spominjamo in mu postavimo spomenik, ki vsakemu pričaj v posnemo, da je bil tu rojen domačin-rojak, ki je bil velikan kot slovenski učenjak, pisatelj in dobrotnik.

(Otvoritev kopališča v Mokronogu.) Gospod Fr. Penca, posestnik in tvorničar v Mokronogu je

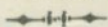
dal napraviti moderno kopališče, ki je namenjeno v občo uporabo. Dasi ne šteje Mokronog med največje kraje na Kranjskem, vendar si je pridobilo s to moderno napravo več, kakor druga večja mesta in le železi bi bilo, da bi se ista tako dobro sponesla, da bi i večja mesta posnemala ta zgled.

(Pozor na kolero.) Kakor poročajo tuzemski in drugi časopisi, razširjuje se po Ruskem in Pruskem „kolera“. Nekateri slučajni te bolezni pojavili so se v Galiciji. Posamezni slučaji „kolere nostras“ so se konstatirali celo na Štajerskem. Pri današnjih razširjenih prometnih zvezah ni izključeno — kakor l. 1888 v Loškem potoku (v ribniškem sodnem okraju na Dolenjskem) — da se nam pojavi posamničen slučaj kolere na deželi na Kranjskem ali celo na Dolenjskem. Saj vsi vemo, kako sili dandanes naš delavski stan v tujino po zaslužku in se potem vrača v domovino. Kaj lahko je mogoče, da tak v domovino se vračajoči izseljenec zanese to bolezen med nas. — Tako se je slučajno zgodilo leta 1888 v Loškem potoku, ko je iz Trsta domov prišedši domačin zanesel to nalezljivo bolezen v te hribske kraje, vsled česar je zbolelo nad 60 oseb in bilo okrog 30 slučajnih smrti in le energičnemu in povsem pravilnemu nastopu politične oblasti ozir. okrajnega zdravnika in vseh družih faktorjev se je bilo tačas zahvaliti, da se je takrat kolera lokalizirala in zadušila. Tak primer se nam i dandanes na Dolenjskem lahko pripeti. — Da se prepreči nadaljno širjenje te bolezni, opozarjamo s tem, po zgledu Ljubljane in njega vzglednega županstva, vse občinske zastope in javne korporacije, zasebnike in širše občinstvo na to nevarnost. Ob enem pa seveda polagamo vsem na srce, da se vestno izpolnijo vsi zdravstveno varstveni predpisi, ki so v tem oziru predpisani, osobito pa dolžnost, da se vsak sumljiv slučaj take bolezni takoj javi političnim oblastvom, da zamore le-ta storiti svojo dolžnost. Nalezljive bolezni miliarije posledice naj nam služijo v svarilen zgled.

(Požari na Dolenjskem.) Ne omenjaje manjših požarov na Dolenjskem, ki so se letos pripetili največkrat vsled strele in ki so vsakikrat povzročili posameznim posestnikom občutno škodo, imamo danes žalostno nalogo, da poročamo o treh večjih požarih, ki so se pripetili v zadnjem času na Dolenjskem in katerih škoda se cení nad 120.000 K, dočim doseže zavarovalnina samo 21.000 K. Prvi teh požarov je bil dne 23. avgusta t. l. v Malem Korenu (občina Ambrus pri Žužemperku), kjer je 7 letni Jožef Novak zažgal z žveplenkami kozolec svojega očeta. Nastal je požar, ki je uničil štirim posestnikom vse njih imetje, tako da znaša vsa škoda nad 40.000 K, dočim zavarovalna svota ne dosega niti 7000 K. — Drugi požar je nastal dne 30. avgusta t. l. v Bregah (občina Cerklje na Dolenjskem), ki je desetim posestnikom uničil hiše in gospodarska poslopja. Vsa škoda se cení nad 20.000 K, zavarovanje pa samo 5000 K. Bednim pogorelcem je podaril presv. cesar 2000 K podpore. Tretji požar je bil dne 6. septembra t. l. v Dečji vasi pri Trebnjem. Škoda znaša nad 60.000 K, zavarovanje pa samo 13.044 K. Popoldne ob 1. uri, ko so bili ljudje večidel na polju in na travnikih je začelo goreti in je zgorelo osmim posestnikom vse do tal. Pogorelo je 7 kmetov in 1 osebenik. Tudi gospodarska poslopja so bila žrtev ognja, le živino so rešili. Zažgali so, kakor večinoma, otroci. Na pomoč ste prišli mirnopoški in trebanjski gasilni društvi, ki ste neumorno delali in na tak način preprečili še večjo škodo. Pri tej nesreči je obžalovati tudi uničenje mnogo denarja, živine in, ker je sedaj že pozno v poletju, velika množina poljskih pridelkov, sena, otave itd. in pa nezmožnost, da bi pogorelci še letos si postavili nove domove in gospodarska poslopja. — Vzpričo tolikih nesreč po požarih nastane pač vprašanje o prisilnem zavarovanju posestnikov najresneje. Le takim potom dá se izogniti na eni strani silni bēdi posameznih vasij in okolišev, na drugi strani pa doseči nižje premije za zavarovanje ter mogočnost, da zamore država oziroma posamezne kronovine zasnovati državno ozir. deželne zavarovalnice proti požarom, ki bi imele na dosedaj delujoče zavarovalnice tudi ta upliv, da bi iste svoje premije zlasti na lesena poslopja znižale in bi pri cenitvi škod ne odtrgovale precejšnje odstotke, ki stori zavarovanje predrago in zato se zavaruje preniško lesene in gospodarstvene stavbe.

(Odkritje Prešernovega spomenika) dne 10. t. m. se je izvršilo najsijajneje in točno po obširnem programu. Iz vseh pokrajin naše lepe Slovenske domovine prišle so deputacije, občinski zastopi, društva, zasebniki itd., da na ta dan pokažejo, kako ume naš slovenski narod dostojno proslavljati svojega prvega pesnika. Mal naš narod napravil mu je v beli Ljubljani spomenik, ki velja do 80.000 K in domači umetnik g. J. Zajec je dovršil to delo. Tako veličastnega dneva ni še imela Ljubljana! Vsem udeležencem tega narodnega praznika bode ostal ta dan v trajnem spominu.

(Razstava šolskih učil v Ljubljani.) Kakor so „Dolenjske Novice“ uže poročale svoj čas, imela bi se bila vršiti od 4. do 7. septembra t. l. četrta deželna učiteljska konferenca za ljudsko šolstvo v Ljubljani, ki pa se vsled abstinence delegatov izvoljenih od učiteljstva ni vršila. Tem povodom naj bi se priredila ob enem razstava šolskih učil, ki naj bi pokazala, katere šolske učila imajo ljudske šole na Kranjskem, kakšne učila naj bi si posamezne vrste ljudskih šol pri potrebnem nakupu nabavile in slednjič naj bi ista obiskujočemu občinstvu pokazala uspehe dosežene v raznih predmetih, zlasti v novodobnem risanju, lepopisu, katera učna sredstva se rabijo pri poduku v zemljepisu, zgodovini in naravoslovju. — Deželna učiteljska konferenca se ni vršila, pač pa se je ta razstava, ki je bila otvorjena od 31. avgusta do 12. septembra t. l. sijajno sponesla. Ista je bila podučno in vsestransko sestavljena, ter je pokazala, kaj in koliko zamore naidebudna, pridna in za vse lepo vnetá nežna šolska mladina pod marljivim, spretnim, metodično izobraženim in naprednim ljudskim učiteljstvom doseči tako, da se na tisoče in tisoče obiskujočih starišev in družega občinstva ni moglo načuditi tem vspehom. Kakor pa je razstava pokazala napredek v novem šolstvu in vspehe pri trudoljubivem spolnovanju učiteljskih dolžnostij, ob enem je bila ista za šolske oblasti, šolske prijatelje in učiteljski stan sama podučna, ker bode ostala kot ideal, kojega naj skuša doseči učiteljski stan, šolske oblasti in ves napredni duh, če hočemo povzdigniti našo mladino na višjo stopinjo omike in jej omogočimo uspešnejši boj za svoj prihodnji poklic. Ni namen teh vrstic, da bi to razstavo na drobno popisali, ker v to bi porabili preveč prostora; veseli nas pa, da omenimo razstavo pohvalno, kajti obisk iste je bil tudi iz Dolenjske prav mnogobrojen in časten in bode ostal vsakemu v prijetnem spominu.

Gospodarske stvari.

— (Priprave za trgateg.) Sedaj je čas, da za trgateg vse potrebno pripravimo. To velja posebno za vinsko posodo. Skrbimo, da bo vinska posoda popolnoma zdrava in dobro očiščena. Ko bi naši gospodarji na to stran malo bolj pazili, potem bi popolnoma izginile tožbe, da ima vino „dušec“. „Dušec“ je tista napaka, ki se najraje pokaže pri dolenjskem vinu, pa le vsled tega, ker posodo slabo shranujemo in ker jo za novo vino premalo pripravimo. Po naših zidanicah nam posoda rada plesni in nasledek tega je „dušec“. Preglejmo tedaj vso vinsko posodo in če ni zdrava in dobra, jo dajmo dobro pripraviti, da ne bo vino trpelo nobene škode. Pripraviti je razun sodov tudi vso drugo posodo in orodje kakor kadi, grozdne mline, škafe itd. Vse to je treba čisto izmiti, kajti v razpoke lesa zaide rada plesen in druga nesnaga, ki potem v vinu škoduje. Če le mogoče, naj se vsa posoda najprej očisti z vrelo vodo in krtačo in naj se potem izplakne še s čisto mrzlo vodo. Kadi, ki so se rabile za galico, naj se ne jemljejo za mošt, kajti galica zaleze tako v les, da je ni mogoče odstraniti ne z vrelo ne mrzlo vodo. V vinu je pa galica zmeraj neugodnih lastnosti. Posnažiti je pa seveda tudi zidnico.

— (K setvi pšenice.) Za setev je treba pred vsem lepega in popolnoma čistega semena. Zato je naša dolžnost, da seme skrbno očistimo, v prvi vrsti od plevla, pa tudi od ničvrednega zrnja. Kmetijska podružnica v Novem mestu ima pri A. Burgerju v Smibelu prav dober čistilni stroj (trijer), ki stoji na razpolago vsem gospodarjem iz okolice. Poslužujte se ga pridno in skrbite, da se vse žito za setev skrbno očisti.

— (Mazilo za sode, ki puščajo.) Marsikaterikrat pušča kak vinski sod. Da ga hitro in popolnoma dobro za-

mažeš, priporoča se sledeče popolnoma izkušeno sredstvo. Vzemí nekoliko vinskega kamna (veštajna), katerega stolčes v fino moko. Tako zmletemu vinskemu kamnu dodaj še mastnega ugašenega vapna, s katerim ga hitro zamesi v gosto testo. S takim testom zamazani sod drži takoj in drži dolgo časa.

— (Uničevanje poljskih miši,) katere po njivah in tudi po travnikih marsikje veliko škodo prouzročujejo, je dandanes lahka stvar. C. kr. poljedelsko ministerstvo prizna namreč takozvane Fuchsol kroglice, kakoršne izdeluje kemični laboratorij Fuchsol na Dunaju, kot najboljši pripomoček za uničevanje teh škodljivcev. V kilogramu nahaja se do 10.000 kroglic in stane 3 krone. S kilogramom kroglic zastrupi se pa lahko vse miši na prostoru, velikem do 10.000 štirjaških metrov. Uporablja se te kroglice že na jesen, ali pa še boljši zgodaj spomladi tako-le. V vsako mišjo luknjo vtakne se po eno kroglico. Da se v kako luknjo kroglice po dvakrat ne stavi, treba je vsako luknjo sproti z nogo zatlačiti. Naslov prodajalnice Fuchsol kroglic je ta-le: Chemisches Laboratorium Fuchsol. Wien, VII. Mariahilferstrasse 38.

— (Vinotoči po Dolenjskem) so bili letos z ozirom na dobro ceno našega vina čisto nepotrebni. Seveda če kdo ceno svojega vina pretirava, bo moral imeti vsako leto svoj vinotoč. To pa ni v interesu vinske kupčije, še manj pa v interesu naših gostilničarjev. Naše vino ima dosti dobre cene (boljše kakor jih ima po drugih krajih) in ker se lahko proda, zato ni treba saj za sedaj še nobenih vinotočev. Skrbimo raje, da se vino poproda v druge kraje, recimo na Gorenjsko, kjer se točijo ponarejeni čvički. Kaj ni čudno, da se točijo po Gorenjskem „pseudo-čvički, pri nas na Dolenjskem se pa ponuja pristna kapljica v vinotočih? To so žalostni pojavi!

— (Pomanjkanje jajc.) Iz tržnih poročil povzamemo, da morajo Dunajčanje silno drago plačevati jajca, ker jih tamkaj primanjkuje. Dosedaj je bil Dunaj dobro založen z jajci, ki so prihajali redno iz Ogrskega, sedaj se je pa začela ta kupčija ustavljati in drugam obračati. Zadnjo zimo so bila jajca na Dunaju tako draga, da so jih morali plačevati tudi po 18 h komad. Letos utegnejo biti zopet tako draga, ker so se začela jajca iz Ogrskega v druge dežele uvažati. Vse to pa kaže, da bi se dala trgovina z jajci še močno povzdigniti tudi iz naših krajev, ako bi se s kurjorejo še bolj pečali, kakor se sedaj ukvarjamo. Na ta način bi se dali še lepi novci pridobiti.

— (Naprava tropinske repe.) Letos bo, kakor je pričakovati, grozdje prav dobro dozorelo. Vino bo vsled tega prav fino, in trop bode tudi prav dober za napravo takozvane tropinske repe. Napravljá se pa tropinska repa takole: Le srednje debeli repi se odvijé, (ne odreže) listje (cimo). Tako pripravljeno repo se potem celo, v posameznih plasteh v trop vklada, tako da pride na dlan visoko plast tropa, potem pa vrsta repe. Tako se kad do vrha s tropom in repo napolni, z dilami pokrije ter s kamenjem obteži. Konečno nalije se še toliko vode vihu, da stoji čez zadnjo plast tropa, ki bodi dve do tri dlani visoka. Čez 3 do 4 tedne se repa v tropu okisa, in postane dobra za jed. Stari in mladi Vipayci ter Goričani trdijo, da je tako pripravljena tropinska repa vse kaj družega kakor pa navadna kislá repa; še celo, ako se v njej kaj od prašiča kuha, recimo kaka napol prekajena mesena klobasa ali kaj podobnega.

— (Kako se napravljá prave žgance.) Pri nas imamo žgance za narodno jed, pa malokje napravljá se jih pravilno. Že ime „žganec“ ali „žganci“ kaže, da se mora pri napravi te jedi nekaj žgati. No v resnici se pa pri napravi te jedi pri nas nič ne žge, ampak le kuha. Na Tolminskem, kjer se žgance še dandanes pravilno napravljá, napravljá se jih takole: V kozico, ali pa v kotel, v katerem mislijo žgance napraviti, natrosijo suhe moke, bodisi koruzne ali ajdove in pšenične. To moko mešajo z leseno žlico ali pa kuhovnico nad ognjem toliko časa, da se prične že prav dobro kaditi ter da malo porujavi. V toliko žgano moko prilivajo potem šele vrele vode, in mešajo toliko časa naprej dokler niso „žganci“ gotovi. Ako se hoče skuhati fine ajdove žgančke za na juho, priliva se namesto vode vroče masti in meša se z vilicami toliko časa, da se zadobi prav rahle žgančke, ne pa kakor se to pri nas navadno dela drobne cmočičke, kateri se sprijemajo kakor bi bili iz smole.

— (Prav dobra mast) za mažnjo čevljev v zimskem času se dobi, ako se skuha loj in navadno olje skupaj, ter ako se primeša temu še navadnega biksa.

— (Prav fina prikuha) se napravi iz čisto navadne svinjske buče, ako se takole postopa: Bučo, še ne popolnoma zrelo se olupí in oprosti mezdre, potem kakor repo zreže, dobro osoli ter čez kake pol ure močno odtisne. Odtisnena zrezke se strese v vročo mast, kateri je dodan fino zrezani česen, petršil ali tudi poper. Vse to se pusti pražiti (po domače temfati), med praženjem se doda pa še tri do štiri paradižnike, oproščene semena in kolikor mogoče tudi kože.

Naznanila mestnega magistrata.

(II. javna občinska seja) bo danes, 15. septembra, ob 6. uri zvečer v novi mestni hiši s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Poročilo starešinstva o prošnjah g. Franc Seidl-na in g. Franc Kondriča. 3. Poročilo pol. odseka radi novega mestnega stražnika. 4. Poročilo županstva a) radi pritožbe 15% prisiljene naklade v občini Prečna, b) računski zaključek za leto 1904, c) volitev revizorjev. 5. Slučajnosti.

(Seja občinskega odbora v Rudolfovem) z dne 1. septembra 1905. Navzoči: župan: gosp. pl. Sladovič, svetovalci: gg. Rosman, Umek, Gustin, odborniki: gg. Bruner, Ferlič, Gandini, Golia, Mogolč, Morauc, Mramor, Smola, Windischer, virilisti: gg. Ogoreutz, Rohrman, zapisnikar: tajnik Stukelj. Gospod župan konstatuje sklepčnost odbora, otvori sejo, imenuje kot overovalca zapisnika današnje seje g. Gandini in Mogolča, ter preide k dnevnemu redu. 1.) Čitanje zadnjih zapisnikov z dne 21. julija 1905 št. 1029 in z dne 18. avgusta 1905 št. 1170. Zapisnik seje z dne 21. julija 1905 št. 1029 se prečita ter odobri. Na predlog g. Brunerja se čitanje zapisnika z dne 18. avgusta 1905 št. 1170 opusti. Predno se preide na 2. točko dnevnega reda, prosi gosp. Bruner za besedo ter prša, kaj je županstvu znano o nekih pripravah, da se davčni urad hoče premestiti v Kandijo. Gospod župan izjavi, da so mu znane neke intrige od nepoklicanih oseb proti mestni občini, katere vedno iščejo izmed sosednih občin le podpihivati sovraštvo in nasprotstva, ter da bo vse potrebno ukrenil, da se tem intrigam v okom pride. Na to se preide na drugo točko dnevnega reda. Volitev reklamacijskega odseka za občinsko volitev v smislu § 17., odstavek 3. občinskega volilnega reda. V reklamacijski odsek se izvolijo gg. Bruner, Gustin, Morauc, Windischer. 3.) Dopis krajnega šolskega sveta glede paralelk na deški in dekliški šoli za šolsko leto 1905/1906. Krajni šolski svet je prosil, da se dovoli na dekliški šoli paralelka, ker je eden razred prenapolnjen, ravno tako tudi za en razred na deški šoli. Gospod župan v imenu starešinstva predlaga, da se potreben kredit za ta dva razreda dovoli. Ta predlog se sprejme. 4.) Dopis krajnega šolskega sveta glede zidanja nove deške šole. Gospod župan izjavi, da je združeno vprašanje zidanja nove deške šole z rešenjem zidanja nove državne gimnazije ter da občina vsled tega sploh ne more rešiti šolskega vprašanja, predno ne bude država zidala novega gimnazijskega poslopja. Dokler bodo za državno gimnazijo prostori v isti zgradbi popolnoma dobri, so potem gotovo tudi za deško šolo. Mestna občina uvidi potrebo nove deške šole, kakor tudi nove dekliške šole ter bode, kakor hitro zgradi država novo gimnazijsko poslopje, tudi mestna občina svojo dolžnost storila. 5.) Dopis c. kr. okrajnega glavarstva z dne 22. avgusta 1905 št. 15 690 glede prispevka za nakup stavbenega zemljišča za poslopje okrajnega glavarstva. Gosp. Rosman kot poročevalec prebere vse to zadevo se tikajoče spise ter pojasni tudi celo zadevo glede svoječasne sklepa o prispevku mestne občine za zgradbo okrajnega glavarstva. Ko se je svoječasno določil prostor za okrajno glavarstvo ob ljubljanski cesti, je okrajno glavarstvo prosilo samo za odstop ene parcele, katera je tvorila del stavbenega prostora, glede prispevanja za zgradbo samo na tem prostoru pa okrajno glavarstvo za kakšen prispevek ni prosilo. Pokazala se je potem potreba izpeljave enega podzemeljskega kanala do Krke. Če bi se bilo poslopje okrajnega glavarstva na Rosinatovem, ozir. Škabernetovem prostoru zidalo, bila bi odpadla ta gori omenjena kanalizacija, katera je stala okoli 15.000 K, in za katero kanalizacijo je prispevala država 7.500 K, ter pri izplačilu tega zneska si pridržala 2000 K kot svoječasni dovoljeni prispevek, akoravno ni mestni odbor prišel nikoli do tega, da bi bil ta znesek za to poslopje tudi dovolil. Vsled tega predlaga, da se ta prispevek za zgradbo odkloni ravno z ozirom na to, da je mestna občina podarila eno parcelo in tudi da je zgradila kanal, za katerega je morala izdati znesek od 7.500 K. S tem je mestna občina gotovo storila svojo dolžnost, ker je prispevala veliko več, kakor gori omenjenih 2000 K. Po debati, v kateri so razni gg. odborniki svoja mnenja izrekli, se predlog poročevalca g. Rosmana soglasno sprejme. 6.) Prošnja g. Antona Jakaza za povračilo stroškov za zidanje, popraviljanje javnega uličnega kanala (polaganje cevi) med Čitalnico in njegovo hišo. Sprejme se predlog starešinstva, da se g. Antonu Jakazu iz mestne blagajne izplača 70 K kot odškodnino za napravo omenjenega kanala. — Na to g. župan javno sejo zaključí ter otvori tajno sejo.

Vaup

(202-3-1)

ki je zmožen vinogradskih in poljedelskih opravil, išče
grajščina Bajnof pri Rudolfovem.

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja povodom bolezni in smrti moje nepozabne matere, gospe

Alojzije Delhunja

hišne posestnice

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k večnemu počitku prerano mi umrle, izrekam vsem prijateljem, znancem in sploh vsem gg. udeležnikom in gg. udeležnicam sprevoda svojo najtoplejšo zahvalo.

RUDOLFOVO, 12. sept. 1905.

Rudolf Delhunja,

(203)

c. kr. davčni praktikant.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni sin in brat, gospod

Lavoslav Ropas

četrtošolec

po daljši, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoč, danes 31. avgusta 1905 ob četr 5. uri popoldne, 18 let star, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika boče v soboto ob 4. uri popoldne iz bolnišnice Usmiljenih bratov v Kandiji na pokopališče v Šmihel.

Svete maše zaдушnice se bodo brale v več cerkvah.

Predragi pokojni bodi priporočen v blag spomin in molitev.

KANDIJA, dné 31. avgusta 1905.

Lavoslav Ropas, tajnik mestne hranilnice v Novem mestu, Franja Ropas, stariši. — Milan Ropas, brat. — Ervina Ropas, Zora Ropas, sestri.

ZAHVALA.

Povodom bolezni in smrti našega preljubljenega sina oziroma brata

Lavoslav-a Ropas-a

nam je došlo toliko izrazov sočutja in sožalja, da nam je nemogoče, se za vse takoj posebej zahvaliti.

Izrekamo torej tem potom najtoplejšo zahvalo onim, ki so nam lajšali naše gorje za časa smrti dragega pokojnika, gg. dijakom za nošenje krste, vencev itd., slav. dolenskemu pevskeemu društvu za ginjaivo petje, darovateljem vencev, preč. duhovščini, kakor tudi vsem prijateljem, znancem in slavnemu občinstvu sploh za nepričakovano mnogoštevilno spremstvo k zadnjemu počitku.

KANDIJA, dne 11. septembra 1905.

(196)

Rodbina Ropas-ova.

Prodajalna

na Glavnem trgu se dá v najem, kakor tudi pritlično stanovanje iz 3 sob, kuhinje in drvarnice skupaj ali vsako posebej. (186-0-2)
Natančneje pri g. S. pl. Sladoviču v Novem mestu.

Krištof Šmid

zvezek 14.

je ravnokar izšel pri J. Krajec nasl. v Novem mestu.
Mehko vezan 60, trdo vezan 80 vinarjev.

RAZGLAS.

Podpisano mestno županstvo naznanja, ker so postali volilni imeniki pravomočni, bode volitev občinskega odbora dne

19. septembra 1905, in sicer

za III. razred od 9. do 12. ure dopoldne

„ II. „ „ 2. „ 4. „ popoldne

„ I. „ „ 4. „ 6. „ „

v mestni dvorani h. št. 66 s tem, da voli vsak volilni razred 6 odbornikov in 3 namestnike.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 9. septembra 1905.

(197)

Razglas.

(204)

Podpisano županstvo razpisuje

službo občinskega sluge

kateri bi bil ob enem mestni stražnik v Kostanjevici.

Brati in pisati mora znati vsaj slovensko dobro.

Mesečna plača 60 K.

Prošnje so vložiti do 30. septembra 1905 pri podpisanem županstvu.

Mestno županstvo v Kostanjevici,

dne 10. septembra 1905.

Mlinar ⁽¹⁹⁹⁻²⁻¹⁾ ob enem žagar

se sprejme takoj. Oženjeni ima prednost. — Natančneje se izve pri

Janezu Petschauer na Poljanah pri Toplicah.

Hiša na prodaj v Kandiji št. 21.

Ista stoji zraven mostu na pripravnem prostoru za prodajalno ali kakoršnokoli obrt.

Obsega 113 □ sežnjev. — Več pové Avgust Knafelc ravno tam.

(200-5-1)

Lep bik

(189-0-2)

muropoljske pasme, dve leti star

je na prodaj

v hlevu deželne kmetijske šole na Grmu.

Franc Foršek

(190-2-2)

pek v Rudolfovem

najljubše naznanja slavnemu občinstvu, da se je preselil

v lastno hišo na Glavnem trgu št. 77

ter se priporoča v nadaljno blagohotno naklonjenost.

Šolske knjige

in vse druge šolske potrebščine
pri **J. Krajec nasl.** v Rudolfovem.

Slavnemu občinstvu se uljudno naznanja, da se v Novem mestu, ključavničarske ulice št. 119, poučuje

(191-0-2)

francoski, laški in nemški jezik

pod jako ugodnimi pogoji. — Natančneje se izve ravno tam.

Odda se takoj

(201-0-1)

meblirana soba.

Na razpolago je tudi

kopelj v Wokačevi hiši, Kandija.

Dve prodajalni

(93-0-10)

na Glavnem trgu v Novem mestu
ste takoj

== za oddati. ==

Natančneje pri

g. Ant. pl. Fichtenau v Novem mestu.

Otvoritev nove gostilne.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da bodem dne

17. septembra t. l.

t. j. v nedeljo, otvoril v svoji novi hiši gostilno, prenočevanje za topličarje, potnike, na kar se slavnemu občinstvu priporoča.

Z odličnim spoštovanjem

(205)

Janko Karlovšek,

posestnik in gostilničar, Šmarjeta (Dolenjsko).

Deček

(184-0-2)

iz poštene hiše, kateri ima veselje do mesarske obrti in je ljudsko šolo dovršil, se sprejme takoj pri

Jos. Windischerju

== v Kandiji pri Novem mestu. ==

Naznanilo.

Udano podpisana slav. občinstvu najljubše naznanja, da sva zopet prevzela nekdanjo svojo

pekarijo na Glavnem trgu v Rudolfovem

ter se bova potrudila slav. občinstvu v vsakem oziru z dobrim in cenim pecivom postreči. Za prav obilen obisk se priporočujoč

z odličnim spoštovanjem

(206-0-1)

Jakob in Antonija Paučič.

(56-12-7)

Jaz

ne poznam v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljšega in vspešneje delujočega zdravilnega mila kot je znano

Bergmann-ovo lilijino milo

(znamka: 2 rudarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri:

Iekarn. S. pl. Sladovič in v trgovini A. Oblak v Novem mestu.

Advokat
dr. Franc Ksav. Poček

naznanja uljudno, da je otvoril svojo

pisarno

v Ljubljani, na Starem trgu št. 30

II. nadstropje (v hiši gospe Marije pl. Plantz tik postajališča električne cestne železnice na Sv. Jakoba trgu). (198-2-1)

 Prodám
svojo novo vilo v Novem mestu.

(195-0-2)

Jos. Medved v Gorici.

Učenca

(194-0-2)

kteri bi imel veselje do kolarske obrti
sprejme takoj

Franc Murgelj, kolar v Rudolfovem (poleg okr. sodišča).

Ponos vsake gospodinje je dobra kava.

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom »Kathreiner« in ne kupujte nikoli, kar se odtehuje odprto.

Slovenisch Ia 1905

Štupo (seme)
lesičjega répa

(glej podobo)

kupuje po najvišji ceni

lekarna

Jos. Bergmann

v Rudolfovem.

(178-3-3)

Na prodaj je prav po ceni (188-2-2)

Puch-ovo kolo, bicikel

še novo, dobro ohranjeno, imajoč zaviračo (Freilauf mit Rücktritt) najnovejšega zistema, šele v kratkem času prirejeno. Kje, pové upravništvo tega lista.

40—50
drvarjev

(185-2-2)

za obdelavanje rklov in drv za kurjavo v velikem bukovem gozdu pri Rudolfovem

se sprejme takoj proti dobri plači.

Ponudbe sprejema V. Noisternig v Rudolfovem v vili Medved.

FRANC KAISER, PTUJ

posestnik vinogradov v mestni gori pri Ptuj, Sv. Elizabeti, Paradižu, Tramskem vrhu, Vel. Okiču, Malem Okiču, Rodinskem vrhu, Slatini, Dobravi, Pohorju in Slov. Goricah

priporoča svojo (174-4-3)

bogato zalogo štajerskih vin

 domačega pridelka, in posebno
spodnještajerskega cvička

kakor tudi ceno belo vino.

Žganje iz lastnih žgalnic.

Ceniki in vzorci na zahtevanje brezplačno in poštne prosto.

Štev. 9836.

Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dvehletnim slovenskim poukom je oddati

šest deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1905/1906 (ozir. tudi za 1906/1907), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, za obleko, živотно perilo, obuvale in za šolske potrebščine pa si morajo sami skrbeti.

V šolo se sprejemajo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 h na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Za vse druge potrebščine si morajo sami skrbeti.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačati naprej v mesečnih obrokih, šolnino pa v dveh letnih obrokih tudi naprej.

Prošnje svojeručno pisane in kolekovane s kolkom za 1 K, je poslati do

20. septembra t. l.

vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, izpričevalo o dovršeni ljudski ali kakvi višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in izpričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilca.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverz) staršev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kdaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico le do dveletne prezentne službe. Ako namreč zadosté svojim vojaškim dolžnostim prve dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih starišev domu, imajo na podstavi odredbe c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija 1895, št. 4643, prositi proti koncu drugega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski. (183-2-2)

V Ljubljani, 10. avgusta 1905.

Keil-ov lak

➡ najizvrstnejše mazilo za tla iz mehkega lesa. ➡

Keil-ova bela glazura za umivalne mize 45 kr.

Keil-ov zlati lak za okvire 20 kr.

Keil-ovo črnilo za železo, les, usnje i. t. d.

Keil-ov lak za slamnike v vseh barvah

je vedno v zalogi pri

(181-6-2)

Adolf Gustin-u v Rudolfovem.

Ceno češko perje za blazine!

5 kilo: novo oskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12— belo kakor mah mehko K 18—, K 24—, belo kot sneg, kakor mah mehko, oskubljeno K 30—, K 36— se razpošilja poštnine prosto po poštne povzetji. Zamena in preklic proti povrnitvi poštnine dovoljen.

Benedikt Sachsel, Lobes 294, pošta Plzen, Češko. (160-6-4)

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovejšem izdelku. — V zalogi imam najfinejša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-21)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar
Glavni trg (nasproti mestne hiše)

Suhe jedilne

(155-10-5)

gobe

(la. gosp. gobe) kupuje v vsaki množini v vrečah po 20—25 klg. A. ŠMYRA, Dunaj 17, Elterleinplatz 7. 133 D.

Kočijaž ob enem majer

se takoj sprejme

v prav prijetno službo z dobro plačo.

Taisti naj bode oženjen, toda brez otrok; razumeti mora dobro vsa dela pri gospodarstvu in na polju ter mora imeti posebno spretnost pri konjih. Žena pa bi morala pomagati pri domačih opravilih.

Kje, pové upravništvo „Dol. Novic“.

(177-3-3)

Oznanilo.

(182-3-2)

Na prodaj je

hiša št. 36

blizu farne cerkve v Podzemlju, na dobrem kraju, v kateri je stara gostilna že čez 17 let. K hiši spada tudi: hlevi, svinjaki, šupa ter velik kos obsajenega vrta, obdelanega zemljišča čez 3000 m² in 400 m² zasajenega vinograda. — Proda se iz proste roke s premičnino vred, kateremu je cena 9000 kron.

Natančnejša pojasnila daje lastnica Marija Starešinič, pošta Podzemelj.

Za 10.000 hektolitrov

vinskih sodov

vsake velikosti, počenši od 5 do 70 hektolitrov

➡ prodaja po jako nizki ceni tvrdka

Aleks Breyer i sinovi,

veletržci z vinom in rakijo. Križevci.

(157-5-5)

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

(1C1-16-4)

Ono je

zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.

Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

GEORG SCHICHT, Aussig. — Največja tovarna te vrste
Dobiva se povsod! — na evropskem ozemlju. — Dobiva se povsod!

Singer-jevi šivalni stroji.

Original Singer šivalni stroji

so vzorni v konstrukciji in izvedbi.

Original Singer šivalni stroji

so neuprljivi za obrt in domačo rabo.

Original Singer šivalni stroji

so najbolj razširjeni v tovarniških obratovih.

Original Singer šivalni stroji

so nepreosljivi gledé trpežnosti in zmožnosti.

Original Singer šivalni stroji

so posebno pripravni za moderno vezenje.

Brezplačni poučni kurzi za vse domače šivanje in za moderno vezenje.
Svila za vezenje v vseh barvah v veliki izbiri v zalogi. Elektromotorji za posamezne stroje za domačo porabo.

SINGER Co. šivalni stroji, deln. družba

Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 6.

(153 11-5)

„Grand Prix.“

Najvišje odlikovanje.

Pariz
1900

Vidmanić kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pozor! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja.

Pakraške kapljice: delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišić, lekarnar. Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5.— K, 24 stekl. (2 tucata) 8.60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12.40 K,
48 stekl. (4 tucati) 16.— K, 60 stekl. (5 tucator) 18.— K

Slavonska biljevina: se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolesi v prsih, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astni, zbadanju, kataru, odstranjuje goste slin in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsih in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvozni stekl. 3.40 K, 4 izvozne stekl. 5.80 K, 6 izvoznih stekl. 8.20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrecno le pri meni pod naslovom:

Peter Jurišić, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20 20)